يۇنۇس ئەلەيھىسسالام

ئىنسانلارنىڭ خەلىپىسى ۋە ئالەملەرگە رەھمەت قىلىپ ئەۋەتىلگەن ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بۈيۈك پەيغەمبەر يۇنۇس ئىبنى مەتتا ھەققىدە مۇنداق دېگەن ئىدى: «مېنى يۇنۇس ئىبنى مەتتادىن ئۈستۈن كۆرمەڭلار».

زۇنۇن ۋە يۇنان ئىسىملىرى بىلەنمۇ زىكىر قىلىنغان يۇنۇس الله تەرىپىدىن ئۆز قەۋمىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر ئىدى. ئۇمۇ قەۋمىگە ۋەز - نەسىھەت قىلىپ ئۇلارنى ياخشىلىققا يېتەكلەيتتى. ئۇلارنى قىيامەت كۈنىدىن، جەھەننەمدىن ئاگاھلاندۇرۇپ جەننەتكە دەۋەت قىلاتتى. خەيرلىك ئىشلارغا، بىر الله غا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇيتتى.

زۇنۇن قەمىگە ئۆزلۈكسىز تۈردە نەسىھەت قىلغان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ بىرىمۇ ئىمان ئېيتمىدى.

قەۋمىنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىدىن غەزەپلەنگەن، ئۈمىدىنى ئۈزگەن يۇنۇس كۆنلەرنىڭ بىرىدە ئۇلاردىن ئايرىلىشنى قارار قىلدى.

ئۇلۇغ الله بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەندى:

﴿يۇنۇسنىڭ (قىسسىنى بايان قىلغىن) ئۆز ۋاقتىدا ئۇ (قەۋمىنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىدىن) خاپا بولۇپ (شەھىرىدىن) چىقىپ كەتكەن ئىدى. ئۇ بىزنى (بېلىقنىڭ قارنىدا) ئۆزىنى قىسمايدۇ دەپ ئويلىدى﴾[1].

يۇنۇسنىڭ ئىچىدىكى شىددەتلىك غەزەپ ھېسسىياتىنى الله تىن باشقا ھېچكىم بىلمەيتتى. يۇنۇس قەۋمىگە قاتتىق غەزەپلەنگەن ۋە ئازابلانغان بولغاچقا بۇ قارارغا كەلگەن ئىدى.

ئەلقىسسە، يۇنۇس كېمە بىلەن باشقا يەرگە كېتىش ئۈچۈن دېڭىز بويىغا كەلدى.

الله ئۇنىڭ قەۋمىنى تاشلاپ كەتمەسلىكىنى، ئۇلاردىن ئۈمىدىنى ئۈزمەسلىكىنى بۇيرۇغان ئىدى. ئەمما يۇنۇس الله نىڭ بەندىلىرىنى تاشلاپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن ئۆزى جازالىنىدىغانلىقىنى ئويلىمىدى. پەيغەمبەرنىڭ ۋەزىپىسىنىڭ پەقەتلا الله قا دەۋەت قىلىش ئىكەنلىكىنى ئۇنۇتتى. ھالبۇكى، دەۋەتنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇش - بولماسلىقى ئۇنىڭ زىممىسىدىكى ئىش ئەمەس ئىدى. ئەڭ مۇھىمى، نېمە بولۇشىدىن قەتئىينەزەر الله يولىغا دەۋەت قىلىش بولۇپ، مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇش - بولماسلىقىنى الله قا تاپشۇرۇشى كېرەك ئىدى. كۈن پېتىشقا يېقىن بىر كېمە بۇ كىچىك پورتقا يېتىپ كەلدى. دېڭىز دولقۇنى قىرغاققا ئۇرۇلۇپ، قىيا تاشلىرىدا يېرىلاتتى. يۇنۇس نېمە قىلىشنى بىلەلمىگەن كىچىك

---

[1] سۈرە ئەنبىيا 87 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

بىر بېلىجاننىڭ دولقۇنغا قارشى ئۈزۈۋاتقانلىقىنى كۆردى. تۇيۇقسىز چوڭ بىر دولقۇن كېلىپ بېلىجاننى قىيا تاشقا ئۇرۇپ پارچىلىۋەتتى.

بۇنى كۆرۈپ ئازابلانغان يۇنۇس: ئەگەر بېلىجاننىڭ يېنىدا چوڭ بىر بېلىق بولغان بولسا ئىدى، بەلكىم قوتۇلۇپ قالاتتى، - دېدى. ئۇنىڭغا قاراپ ئۆز ئەھۋالىنى ئەسلىدى. قەۋمىدىن قانداق ئايرىلغانلىقىنى ئەسلەپ تېخىمۇ ئازابلاندى ۋە كېمىگە چىقتى. ئۇ الله نىڭ بىر تەقدىرىدىن يەنە بىر تەقدىرىگە قېچىۋاتقانلىقىنى بىلمەيتتى.

يېنىدا نە دوستلىرى نە ئوزۇق - تۈلۈكى ياكى يۈك - تاقى ھېچنىمىسى يوق ئىدى. كېمىگە چىقىۋىدى. كېمىنىڭ تاختىسى كىشىنىڭ ئىچىنى پۇشۇرىدىغان بىر ئاۋازدا غاراسلاپ كەتتى.

- نېمە ئىش بىلەن كەلدىڭ؟ - دەپ سورىدى خىزمەت ئۈستەلىدىكى كاپىتان.

سوئال يۇنۇسقا چاقماق تەگكەندەك تەگدى.

- كېمەڭلار بىلەن سەپەرگە چىقماقچى ئىدىم. قاچان يولغا چىقىسىلەر؟- دېدى ھاياجانلانغان ئاۋازىدىن غەزەپ، قورقۇنچ ۋە ئەندىشە چىقىپ تۇرغان يۇنۇس.

كېمە كاپىتانى بېشىنى كۆتۈرۈپ يۇنۇسقا دىققەت بىلەن قاراپ: تاڭ يورۇشى بىلەن تەڭ يولغا چىقىمىز، - دېدى.

يۇنۇس تاقەتسىزلىنىپ ئەندىشە بىلەن: ئەپەندىم ئۇنىڭدىن بۇرۇن يولغا چىقالمامسىلەر؟ دەپ سورىدى.

- ياخشى يولچىلىرىمىزنىڭ ھەممىسى تاڭ يورۇشى بىلەن تەڭلا يولغا چىقىشىمىزدىن خۇرسەن بولىدۇ.- دېدى كاپىتان.

ئاھ يۇنۇس! ساڭا يەنە بىر قېتىم زەربە مانا.

يۇنۇس كاپىتاننىڭ گۇمانىنى تۈگىتىش ئۈچۈن دەرھال: مەن سىلەر بىلەن بىرلىكتە يولغا چىقماقچىمەن، يول چىقىمى نەچچە پۇل بولسا ھازىرلا بېرەي.- دېدى.

- پەقەتلا ئالتۇن قوبۇل قىلىمىز، - دېدى كاپىتان.

- ھېچقىسى يوق - دېدى يۇنۇس.

ئەقىللىق ۋە ھۇشيار كېمە كاپىتانى يۇنۇسقا دىققەت بىلەن قاراپ ئۇنىڭ ئىنسانلاردىن قورقۇۋاتقانلىقىنى ياكى ئۇلاردىن ئەندىشە قىلغانلىقى ئۈچۈن تاقەتسىزلىنىۋاتقانلىقىنى بىلىۋالغان ئىدى.

نۇرغۇن يۇرتلارنى كۆرگەن، دۇنيانى ئايلىنىپ ئۆتكەن ھايات ئۇنى كىشىلەرنىڭ ھېسسىياتىنى پەرەز قىلالايدىغان بىرىگە ئايلاندۇرغان ئىدى. ئۇ يۇنۇسنىڭ بىر نەرسىدىن

www.munber.org

قېچىۋاتقانلىقىغا قاراپ ئۇنى بىرەر جىنايەت سادىر قىلغان بولۇشى مۇمكىن دەپ پەرەز قىلدى.

ئاچكۆز كاپىتان بۇنى ئاشكارىلاشنى خالىمىدى. لېكىن پۇلى يوق بىرى بولغان بولسا، دەرھاللا ئۇنى تۇتۇپ بەرگەن بولاتتى. كاپىتانغا نىسبەتەن پۇل تۆلىگەن كىشى جىنايەتچى بولسىمۇ، رۇخسەتسىز ئەركىن سەپەرگە چىقالايتتى. ياخشى بىرى يوقسۇل ۋە مۇساپىر بولسا، ئۇنى پۈتۈن چېگرالاردا توختىتاتتى.

شۇڭا كاپىتان ئۇنى كېمىگە چىقىرىشتىن بۇرۇن سىناپ باقماقچى بولغانىدى.

كاپىتان يۇنۇستىن باشقا يولچىلارغا قارىغاندا ئۈچ ھەسسە ئارتۇق پۇل سورىدى. يۇنۇس بىئارام بولغان ۋە خاپا ھالدا تۇراتتى. بۇ يۈرتتىن تېز چىقىپ كېتىشنى خىيال قىلاتتى. شۇڭا كاپىتاننىڭ دېگىنىنى بەردى. كاپىتان ئالتۇن تەڭگىلەرنى قولىغا ئېلىپ، چىشلىرى بىلەن تەڭگىلەرنى راست ـ ساختىلىقىنى تەكشۈرۈشكە باشلىدى. تەڭگىلەر ساختا ئەمەس ئىدى.

بۇ ئىشلارغا قاراپ يۇنۇسنىڭ قاتتىق ئاچچىقى كەلدى. ئاخىرى كاپىتان ئۇنى كېمىسىگە ئالدى.

يۇنۇس: ماڭا ھۇجرامنى كۆرسىتىپ قويغىن. مەن ھېرىپ كەتتىم، بىر ئاز ئارام ئېلىۋالاي، ـ دېدى.

كاپىتان: چىرايىڭدىن ھارغىنلىقىڭ چىقىپ تۇرىدۇ. ئەنە ئۇ سېنىڭ ھۇجراڭ، ـ دەپ بىر ھۇجرىنى ئىشارەت قىلدى.

يۇنۇس ئۆزىنى كىيىملىرى بىلەنلا تۆشەككە ئاتتى. ئۇخلاش ئۈچۈن شۇنچە تىرىشىپ باققان بولسىمۇ، كىچىك بېلىقنىڭ قىرغاقلارغا ئۇرۇلۇپ پارچىلانغان كۆرۈنۈشى خىيالىدىن ھېچ كەتمەيتتى. يۇنۇس ھۇجرىنىڭ تورىسى چۆكۈۋاتقاندەك، دىمىق ھاۋادا ئىچى سىقىلىپ، چوڭقۇر ـ چوڭقۇر نەپەس ئالدى.

ھۇجرىنىڭ تىمىغا ئېسىلغان قەندىل (ئاسما چىراغ) پىلدىرلاپ يېنىپ تۇراتتى. كېمىگە يوك كۆپ قاچىلانغاچقا، كېمە لىڭشىشى بىلەن چىراغ يانتۇ بولۇپ قالدى. ھۇجرىدىكى قالغان نەرسىلەر ھۇجرىغا ماسلاشقان ھالدا يانتۇ كۆرۈنەتتى. ئەمەلىيەتتە ئۇنداق ئەمەس ئىدى. ئوڭدىسىغا ياتقان يۇنۇس كۆزلىرىنى تورۇسقا تىكتى. ئەندىشىلىك كۆزلىرى ئۆزىنى سىغدۇرغىدەك يەر تاپالمىدى. ھۇجرىنىڭ ئاستى ـ ئۈستى ۋە يانلىرى پۈتۈنلەي يانتۇ كۆرۈنۈۋاتاتتى.

يۇنۇس ئىگىرىغان ھالدا مۇنداق دېدى:

ـ مېنىڭ ئىچىمدە ۋىجدانىم نەپسىمگە تۇز قىلىپ ئېسىلغان. ئۇ نۇر چاچماقتا. ئەمما روھىم ئىشغال قىلغان ھۇجرامۇ مۇشۇنداق يانتۇ ئىدى.

www.munber.org

تۆشەكتە ياتقان يۇنۇسنىڭ زېھنىدە يەر ئالغان بۇ ئازابلىق مۇجادىلىدىن كېيىن جېنىنى سىققان غەم ـ ئەندىشە ئۇنى قاتتىق ئۇيقۇغا چۆمدۈردى. تاڭ سۈزۈلدى. كېمە يولغا چىقتى.

كېمە مەيىن شامالغا ئەگىشىپ كۆن بويى ئىلگىرىلىدى. كەچ كىرگەندە، بىردىنلا قاتتىق بوران چىقىپ كەتتى. دولقۇنلار بىردە تاغدەك يۇقىرى ئۆرلىسە، بىردە چوڭقۇر ئازگال ھاسىل قىلاتتى. بىردە كېمىنىڭ ئۈستىگە چىقىپ، كېمىدىكىلەرنىڭ كىيىم ـ كېچەكلىرىنى ھۆل قىلىۋېتەتتى.

كېمىنىڭ ئارقىسىدا يوغان بىر بېلىق ئاغزىنى ئاچقان ھالدا سۇلارنى يېرىپ كېلىۋاتاتتى.

الله دېڭىز ئاستىدىكى بېلىقلاردىن بىرىگە دېڭىزنىڭ ئۈستىگە چىقىشنى بۇيرىدى. بېلىق ئۆزىگە قىلىنغان بۇيرۇققا دەرھال بويسۇنۇپ، دېڭىز ئۈستىگە چىقىپ كېمىنىڭ ئارقىسىدىن ئەگىشىپ ماڭدى.

بوران توختىمىدى. كاپىتان كېمىدىكى يۈكنى يېنىكلىتىشكە بۇيرىدى. ساندۇقلار، خالتا ـ تاغارلار ۋە كومزەكلەر سۇغا تاشلاندى. بوران تېخىمۇ كۈچىيىشكە باشلىدى. يۇنۇس ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ كەتتى. ھۇجرىدىكى ھەممە نەرسە پۇلاڭلىماقتا ئىدى. ئۇ ھەرە تۇرماقچى بولدى. ئەمما تۇرالمىدى. ھۇجرىدىن چىقىشىغا ئۇنى كۆرگەن كاپىتاننىڭ يادىغا ئۇنىڭ ھەققىدە تۇيغان شۈبھىلىرى يادىغا كەلدى ۋە مۇنداق دەپ ۋاقىرىدى:

ـ دېڭىزدا تۇيۇقسىز بوران چىققىنىغا قارىغاندا، كېمىدە گۇناھكار بىرىنىڭ بارلىقى ئېنىق، بولمىسا بوران چىقمايتتى. ئارىمىزدا چەك تاشلايمىز. كىمنىڭ ئىسمى چىقسا، شۇنى دېڭىزغا تاشلايمىز.

يۇنۇس بۇ ئىشنىڭ بوران چىققاندا كېمىدە قىلىنىدىغان ئادەت ئىكەنلىكىنى بىلەتتى. بۇ، بۇتپەرەسلىكنىڭ غەلىتە ئادەتلىرىدىن بىرى بولۇپ، مۇنداق چاغلاردىمۇ يولغا قويۇلاتتى. يۇنۇسنىڭ پالاكەتى باشلانغانىدى. بۇ بۈيۈك پەيغەمبەر دېڭىز ۋە شاماللارنى غەزەپلەنگەن ئىلاھلار دەپ قوبۇل قىلىدىغان بۇتپەرەسلەرنىڭ قائىدە ـ يوسۇنلىرىغا بويۇن ئېگىشكە مەجبۇر بولدى. ھەممەيلەننىڭ مەمنۇن بولۇشى، تولۇق قانائەت ھاسىل قىلىشى لازىم ئىدى.

يۇنۇس خالىمىغان ھالدا ئۇلارغا قوشۇلۇشقا مەجبۇر بولدى. ئىسمىنى باشقا يولۇچىلارنىڭ ئىسمىنىڭ ئارىسىغا قويدى. چەك تارتىلدى، چەكتىن ئۇنىڭ ئىسمى چىقتى.

ئادەت بويىچە، چەك قايتا تارتىلدى، يەنە يۇنۇسنىڭ ئىسمى چىقتى. ئۈچىنچى قېتىملىق چەك قالدى. بۇ قېتىم كىمنىڭ ئىسمى چىقسا، شۇ دېڭىزغا تاشلىناتتى. كۆزلەر يۇنۇسقا تىكىلدى، شۈبھىلىك قاراشلار ئۇنىڭ ئەتراپىنى ئورىغانىدى.

www.munber.org

چەك ئۈچىنچى قېتىم تارتىلدى. كېمە كاپىتانى چەكتىكى ئىسمنى ئوقۇۋاتقاندا، يۇنۇسنىڭ يۈرىكى قارتتىدە قىلىپ قالدى.

ئىش تۈگىدى. يۇنۇسنىڭ كېمىدىن ئۆزىنى ئېتىشى قارار قىلىندى. يۇنۇس كېمىنىڭ رىشاتكىسىغا چىقىپ بولۇپ، ئاچچىقىدىن قەۋمىنى تاشلاپ كەتكەنلىكىنى ۋە الله نىڭ بۇنىڭغا جازا بەرمەيدۇ دەپ ئويلاپ خاتالاشقانلىقىنى چۈشەندى.

يۇنۇس خاتا قىلغاندى. چۈنكى ئۇ الله نىڭ رۇخسىتىسىز قەۋمىنى تاشلاپ كەتكەن ئىدى. مانا ئەمدى، الله ئۇنى جازالاۋاتاتتى.

يۇنۇس كېمىنىڭ قىرغىقىدا شاۋقۇنلۇق دېڭىزغا ۋە كۆچلۈك دولقۇنلارغا قاراپ تۇراتتى. ۋاقىت كېچە، ئەتراپ قاراڭغۇ، ئايمۇ يوق ئىدى. يۇلتۇزلار كۆرۈنمەيتتى. سۇ جاندىن ئۆتكىدەك دەرىجىدە قاتتىق سوغۇق ئىدى.

كاپىتان ۋارقىرىدى:

ـ سەكرە! ناتۇنۇش يولۇچى!

بوران تېخىمۇ كۈچەيدى. يۇنۇس كۈچىنى يىغىپ، ئۆزىنىڭ تەڭپۇڭلۇقىنى ساقلاپ قېلىشقا تىرىشتى. كېمە خىزمەتچىسى يۇنۇسنىڭ ھەرىكىتى ئاستا دەپ ئويلاپ، ئۇنى تۈرتۈپ دېڭىزغا ئاتتى.

يۇنۇس دېڭىزغا خۇددى بىر پارچە تۆمۈردەك چۈشتى.

بېلىق بىردىنلا كۆز ئالدىدا يۇنۇسنى كۆردى. يۇنۇس دېڭىز دولقۇنلىرىنىڭ ئۈستىدە ياتاتتى. الله ئۇنىڭغا كەچلىك تائام ئەۋەتكەنىدى. بېلىق يۇنۇسنى يۇتتى. خۇددى زىندان ئىشىكلىرى تاقالغاندەك، يوغان ئېغىزىنى دەرھال يۇمۇپ، دېڭىز ئاستىغا قاراپ شۇڭغىدى. ئۇنىڭ قورسىقى تويغانىدى.

يۇنۇس بىردىنلا ئۆزىنى بېلىقنىڭ قورسىقىدا كۆردى. بېلىق ئۇنى ئېلىپ دېڭىزدا ئۈزمەكتە. دېڭىز ئۇلار بىلەن بىللە كېچىنى ئۆتكۈزمەكتە ئىدى. ئۈچ قاراڭغۇلۇق، بىرىنىڭ ئۈستىگە بىرى...

بېلىقنىڭ قارنىدىكى قاراڭغۇلۇق...

دېڭىز ئاستىدىكى قاراڭغۇلۇق...

كېچىنىڭ قاراڭغۇلۇقى...

يۇنۇس ئۆزىنى ئۆلدۈم دەپ ئويلىدى. ئەمما ئۆزىنىڭ ھەرىكەت قىلىۋاتقانلىقىنى سەزدى. دېمەك ئۆلمىگەنىدى. لېكىن ئۇ ئۈچ قاراڭغۇلۇقنىڭ ئارىسىدا (ئىچىدە) قالغانىدى.

www.munber.org

يۇنۇس يىغلاشقا ۋە الله نى ياد ئېتىشكە باشلىدى. ئاۋۋال قەلبى، ئاندىن تىلى ھەرىكەتلىنىپ الله نى زىكىر قىلىشقا باشلىغانىدى.

﴿«(پەرۋەردىگارىم) سەندىن بۆلەك ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم»، «(پەرۋەردىگارىم) سەندىن بۆلەك ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم»،«(پەرۋەردىگارىم) سەندىن بۆلەك ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم»﴾.[1]

يۇنۇس بېلىقنىڭ قارنىدا دۇم يېتىپ، الله نى توختىماي زىكىر قىلماقتا ئىدى. بېلىق ئۈزۈۋېرىپ ھاردى. دېڭىز ئاستىغا چۆكتى. ۋە ئۇيقۇغا كەتتى. يۇنۇس توختىماي زىكىر ئېيتاتتى، ھاياجىنى بېسىلمايتتى، يىغىسى توختىمايتتى، ھەرىكەتلەنمەيتتى، يۇنۇسنىڭ ئوزۇقى تەسبىھ ئېيتىش ئىدى.

بېلىقلار، ئۆسۈملۈكلەر، دېڭىز ئاستىدا ياشايدىغان پۈتۈن جانلىقلار يۇنۇسنىڭ زىكرىنى ئاڭلىغان ئىدى. زىكىر - تەسبىھ پەقەت بۇ بېلىقنىڭ قارنىدىن چىقۋاتاتتى. جانلىقلارنىڭ ھەممىسى بۇ بېلىقنىڭ ئەتراپىغا توپلاندى. ئاندىن ئۇلارمۇ زىكىر ئېيتىشقا باشلىدى، ھەر بىرى ئۆز تىلى ۋە ئۆز ئۇسلۇبىدا زىكىر ئېيتماقتا ئىدى.

بۇ زىكىر ئاۋازلىرى يۇنۇسنى يۇتقان بېلىقنىمۇ ئويغاتتى. ئۇ دېڭىزدىكى پۈتۈن بېلىقلارنىڭ، دېڭىز ھايۋانلىرىنىڭ، قىيالىقلارنىڭ ۋە قۇملارنىڭ قاينام - تاشقىنلىققا چۆمگەنلىكىنى كۆردى. ھەممىسى الله غا تەسبىھ ئېيتىۋاتاتتى. ئۇمۇ تەسبىھكە قېتىلدى. ئۆزىنىڭ بىر پەيغەمبەرنى يۇتۇۋالغانلىقىنى بىلىپ قورقۇپ كەتتى. ئەمما يەنە ئۆز - ئۆزىگە:

- نېمە ئۈچۈن قورقىمەن؟ ئۇنى يۇتۇشۇمنى ماڭا الله بۇيرىمىدىمۇ؟ - دېدى.

يۇنۇسنىڭ بېلىقنىڭ قارنىدا قانچىلىك ۋاقىت تۇرغانلىقى ئېنىق ئەمەس. ئۇ داۋاملىق الله غا تەسبىھ ئېيتماقتا، قەلبى، تىلى ۋە كۆز ياشلىرى بىلەن:

﴿«(پەرۋەردىگارىم) سەندىن بۆلەك ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم» دەپ نىدا قىلدى﴾[2].

[1] سۈرە ئەنبىيا 87 - ئايەت.
[2] سۈرە ئەنبىيا 87 - ئايەت.

www.munber.org

الله يۇنۇسنىڭ تەۋبىسىدىكى سەمىمىيىتىنى كۆردى. ئۇنىڭ بېلىقنىڭ قارنىدا تۇرۇپ ئېيتقان تەسبىھىنى ئاڭلىدى. بېلىققا دېڭىزنىڭ يۈزىگە چىقىپ، يۇنۇسنى بەلگىلەنگەن ئارالغا تاشلىشىنى بۇيرىدى. بېلىق بۇيرۇققا بىنائەن ئۇنى ئارالغا چىقاردى.

بېلىق دېڭىزنىڭ بەكمۇ يىراق جايلىرىغا كەتكەندى. الله ئۇنى قاراڭغۇلۇقلارنىڭ ئىچىدە تەۋبە قىلغان پەيغەمبەرنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ بېلىققا بۇيرۇق قىلدى. يۇنۇس دېڭىزنىڭ سوغۇقى ۋە قاراڭغۇلۇقىدىن قۇتۇلۇپ، كۈننىڭ ئىسسىقىغا ۋە زېمىننىڭ نېمەتلىرىگە ئېرىشتى.

يۇنۇسنىڭ ۋۇجۇدى بېلىقنىڭ ئاشقازىنىدىكى زەرداپ سۇنىڭ سەۋەبىدىن ياللۇغلىنىپ كەتكەن ئىدى. كۈن چىقتى. كۈن نۇرى يېرىك بەدىنىنى ئېچىشتۇرۇۋەتتى. ئەگەر قايتىدىن تەسبىھ ئېيتمىغان بولسا ئىدى، ئاغرىقتىن ۋارقىرىۋەتكەن بولاتتى.

الله ئۇنىڭغا كۈن نۇرىدىن ساقلىنىشى ئۈچۈن، كاۋا يوپۇرمىقىنى ئۆستۈرۈپ بەردى. يۇنۇس الله نىڭ رەھمىتى بىلەن ساقايدى.

الله ئۇنى يۈز مىڭ ياكى تېخىمۇ كۆپ كىشىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتى. ئەگەر تەسبىھ ئېيتمىغان بولسا، ئۇنىڭ قىيامەت كۈنىگىچە بېلىقنىڭ قارنىدا قېلىپ قالىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

ئۇلۇغ الله سافقات سۈرىسىدە مۇنداق دېگەندى:

﴿يۇنۇس ھەقىقەتەن پەيغەمبەرلەردىندۇر. ئۆز ۋاقتىدا ئۇ قەۋمىدىن قېچىپ (كىشىلەر بىلەن) تولغان بىر كېمىگە چىقىۋالدى. (كېمىدىكىلەر چەك چىققان ئادەمنى دېڭىزغا تاشلاپ كېمىنىڭ يۈكىنى يېنىكلىتىش ئۈچۈن) چەك تاشلاشتى، يۇنۇس (چەكتە) مەغلۇپ بولغانلاردىن بولۇپ (دېڭىزغا تاشلاندى). ئۇنى چوڭ بىر بېلىق يۇتۇۋەتتى. ئۇ (قەۋمىنى تاشلاپ، پەرۋەردىگارىنىڭ ئىزنىسىز چىققانلىقى ئۈچۈن) ئەيىبلىنىشكە تېگىشلىك ئىدى. ئەگەر ئۇ تەسبىھ ئېيتقۇچىلاردىن بولمىسا ئىدى، بېلىقنىڭ قارنىدا ئەلۋەتتە قىيامەتكىچە قالاتتى. ئۇنى بىز (دېڭىز ساھىلىدىكى) بىر قۇرغاق يەرگە (بېلىقنىڭ قارنىدىن) ئاتتۇق، ئەينى ۋاقىتتا ئۇ كېسەل ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە (سايە تاشلاپ تۇرۇش ئۈچۈن) بىر تۈپ كاۋىنى ئۆستۈرۈپ بەردۇق. ئۇنى بىز 100 مىڭ، بەلكى (ئۇنىڭدىنمۇ) كۆپ (بىر قەۋمگە پەيغەمبەر قىلىپ) ئەۋەتتۇق. (ئۇلار ۋەدە قىلىنغان ئازابنى كۆرگەن چاغدا) ئىمان ئېيتتى. مۇئەييەن مۇددەتكىچە (يەنى ئەجىلى يەتكەنگە قەدەر) ئۇلارنى (ھاياتتىن) بەھرىمەن قىلدۇق.﴾[1]

ۋە ئەنبىيا سۈرىسىدە مۇنداق دېيىلگەن:

﴿يۇنۇسنىڭ (قىسسىسىنى بايان قىلغىن) ئۆز ۋاقتىدا ئۇ (قەۋمىنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىدىن) خاپا بولۇپ (شەھىرىدىن) چىقىپ كەتكەن ئىدى. ئۇ بىزنى (بېلىقنىڭ

[1] سۈرە سەففات 139 ــ، 144 ـ ئايەتكىچە.

www.munber.org

قارنىدا) ئۆزىنى قىسمايدۇ دەپ ئويلىدى. ئۇ قاراڭغۇلۇقتا (يەنى بېلىقنىڭ قارنىدا): «(پەرۋەردىگارىم) سەندىن بۆلەك ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم» دەپ نىدا قىلدى. ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنى (بېلىق يۇتقان چاغدىكى) غەمدىن خالاس قىلدۇق، شۇنىڭدەك مۆمىنلەرنى (ئېغىرچىلىقلاردىن) خالاس تاپقۇزىمىز﴾.[1]

ئەمدى ئالىملار ئېيتقان يۇنۇسنىڭ گۇناھىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىگە قاراپ باقايلى.

يۇنۇس ھەقىقەتەن گۇناھ ئۆتكۈزدىمۇ؟ پەيغەمبەرلەر گۇناھ ئۆتكۈزەمدۇ؟

جاۋابى شۇكى، پەيغەمبەرلەر گۇناھ ئۆتكۈزمەيدۇ. ئەمما بۇ ئەخلاقىي ـ پەزىلەت ئۇلارنىڭ الله نىڭ ھۇزۇرىدا ئەيىبلىنىدىغان ئىشلارنى قىلمايدىغانلىقى دائىرىسىگە كىرمەيدۇ.

ئۇنداقتا (ئۇقۇمۇشلۇق) كىشىلەر مۇنداق دېيىشىدۇ:

الله قا يېقىن بەندىلەرنىڭ ياخشىلىقلىرى، ياخشى كىشىلەرنىڭ ياخشىلىقلىرى الله قا ئەڭ يېقىن بەندىلەرنىڭ يامانلىقلىرىدۇر...

مانا بۇ توغرىدۇر (ھەقىقەتتۇر).

يۇنۇسنىڭ ئىنكارچى ۋە جاھىللار شەھرىدىن قېچىشىغا كەلسەك، بۇ ئىشنى يۇنۇستىن باشقا ھەر قانداق بىرى قىلغان بولسا ئىدى، بۇ، ئۇنىڭ ئۆزىگە قىلغان ئەڭ چوڭ ياخشىلىقى بولغان بولاتتى. چۈنكى ئۇ، گۇناھكار قەۋمدىن ئۆز دىنىنى قۇتۇلدۇردى.

ئەمما، يۇنۇس الله نىڭ بىر قەۋمگە ئەۋەتكەن پەيغەمبىرى ئىدى. ئۇنىڭ ۋەزىپىسى الله دىن كەلگەننى تەبلىغ قىلىش بولۇپ، تەبلىغنىڭ نەتىجىسىگە قارىماسلىق ياكى تەبلىغنىڭ نەتىجىسىنى كۈتمەسلىك ئىدى. ئۇنىڭ ۋەزىپىسى پەقەت تەبلىغ قىلىش ئىدى.

ئۇنداقتا ئۇنىڭ شەھەردىن چىقىپ كېتىشى، پەيغەمبەرلىك سۈپىتى بىلەن قارالغاندا، الله نىڭ ئۇنىڭغا تەنبىھ بىلدۈرۈشى ۋە جازالىشىغا تېگىشلىك ئىش ئىدى.

الله يۇنۇسقا ئۆزىگە دەۋەت قىلىش توغرىسىدا دەرس بەرمەكتە، يۇنۇسمۇ پەقەت الله قىلا دەۋەت قىلماقتا ئىدى.

الله ئۇنى پەقەت دەۋەت قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ بۇنىڭدىن باشقا ۋەزىپىسى يوق ئىدى. شۇڭا ئۇنىڭ ھەرقانداق شەكىلدە بۇنىڭدىن ئېشىپ كەتمەسلىكى، قەۋمنى ئىمان ئېيتمىدى دەپ ئازابلانماسلىقى كېرەك ئىدى. ھەزرىتى لۇت قەۋمىنى دەۋەت قىلىش ئۈچۈن يىللارچە ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ياشىدى. ئەمما ھېچكىم ئۇنىڭغا ئىشەنمىدى. شۇنداق بولسىمۇ، لۇت ئائىلىسىنى، ئۆزىنى ۋە دىنىنى قەۋمدىن ئېلىپ قاچمىدى. ئۇلارنى

[1] سۈرە ئەنبىيا 87 ـ 88 ـ ئايەتلەر.

www.munber.org

داۋاملىق دەۋەت قىلدى. نىھايەت ئۇنىڭغا الله نىڭ ئەمرى كەلدى. الله ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ ئارىسىدىن چىقىپ كېتىشىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن مالائىكىلەرنى ئەۋەتتى. لۇت ئەنە شۇ چاغدا قەۋمىدىن ئايرىلدى. ئۇندىن بۇرۇن چىققان بولسا، ئۇمۇ يۇنۇسقا ئوخشاش جازالانغان بولاتتى.

يۇنۇس بولسا، الله نىڭ ئەمرى كەلمەي تۇرۇپلا چىقىپ كەتكەندى. ئۇنىڭ قەۋمى ئۇ چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ئىمان ئېيتقاندى.

ئۇلۇغ الله يۇنۇس سۈرىسىدە مۇنداق دېگەندى:

﴿ھالاك بولغان شەھەرلەر ئاھالىلىرى ئىچىدە) يۇنۇس قەۋمىدىن باشقىسىغا (ئازابنىڭ ئالامىتىنى كۆرۈپ) ئېيتقان ئىمانىنىڭ پايدىسى بولغىنى يوق، يۇنۇس قەۋمى ئىمان ئېيتقاندا، دۇنيا ھاياتىدا رەسۋا قىلىدىغان ئازابنى ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن كۆتۈرۈۋەتتۇق، ئۇلارنى مەلۇم ۋاقىتقىچە (يەنى ئەجىلى يەتكەنگە قەدەر دۇنيادىكى شەيئىلەردىن) بەھرىمەن قىلدۇق﴾.[1] شۇنداق قىلىپ، يۇنۇسنىڭ قەۋمى ئىمان ئېيتتى.

ئەگەر ئۇ قەۋمنىڭ ئىچىدە قالغان بولسا، بۇنى بىلگەن، كۆڭلى كۆتىرىلىپ، ئاچچىقى بېسىققان بولاتتى. ئەمما ئۇ ئالدىراقسانلىق قىلغانىدى. ئۇنىڭ بۇ ئالدىراقسانلىقى كىشىلەرنىڭ ئىمان ئېيتىشىغا بولغان كۈچلۈك ئارزۇسىدىن ئىبارەت بولۇپ، قەۋمى ئىمان ئېيتمىغانلىقى ئۈچۈن ئاچچىقىدىن ئۇلارنى تاشلاپ كەتكەندى. بۇ سەۋەبتىن، الله ئۇنى جازالىدى ۋە ئۇنىڭغا پەيغەمبەرنىڭ ۋەزىپىسىنىڭ پەقەت كىشىلەرنىڭ ئىسلامغا دەۋەت قىلىشتىن ئىبارەت ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ قويغانىدى. كىشىلەرگە ئىمان ئېيتقۇزۇش ۋە ئۇلارنى توغرا يولغا كىرگۈزۈش پەيغەمبەرنىڭ ۋەزىپىسى ئەمەس (بەلكى خاھىشىغا باغلىق ئىشتۇر).

[1] سۈرە سۈرە يۇنۇس 98 ـ ئايەت.